

Олон нийтэд

ЭМНЕСТИ ИНТЕРНЭШНЛ

ЦААЗААР АВАХ ЯЛЫГ ХАЛСАН БОЛОН ХЭРЭГЛЭЖ БАЙГАА ОРНУУДЫН ЖАГСААЛТ (2008 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31)

2009 оны 3 сарын 24
АСТ 50/002/2009

ЦААЗААР АВАХ ЯЛЫГ ХАЛСАН БОЛОН ХЭРЭГЛЭЖ БАЙГАА ОРНУУДЫН ЖАГСААЛТ (2008 î í û 12 дугаар сарын 31)

а í ° ° ä ° ð ä ý è ò è è н о ё ñ î ð í ó á ù í гуравны хоёроос илүү хувь нь оààçààð àààð ÿèù ã öóóëüäàà àí èí í î ðàèòèèò òàèààä ààéí à. Үүнд:

Áçõ ɔ̄ ðèèéí äýì ò õýðãççäýä òàèñàí :	92
Æèðèéí õýðãççä (äàéí ù çàèéí äýòì ýò	
î í öäí é ò î òèí ëäлоос бусад нөхцөлд)-ä òàèñàí :	10
Ì ðàèòèèò òàèñàí :	36
Õóóëüäàà àí èí í î ðàèòèèò òàèñàí í èéòì ðí ù õí :	138
Цаазаар авах ялыг хэрэглэж байгаа орны тоо:	59

2008 онд:

Аргентина, Узбекистан цаазаар авах ялыг бүх төрөлд халсан;

Камерон, Тажикстан улс практикт халж;

Либери нь цаазаар авах ялыг бүх хэргүүдэд халсан байсан боловч тус улсын ерөнхийлөгч хүний амь насыг хохироосон зэвсэгт дээрмийн гэмт хэрэгт цаазаар авах ял оногдуулах тухай Актанд гарын үсэг зурснаар практикт халсан орны тоонд шилжлээ.

Эдгээр бүх төрлийн гэмт хэргүүдэд халсан, жирийн хэргүүдэд халсан, практикт халсан болон хэрэглэж байгаа орнуудын дэлгэрэнгүй жагсаалтыг дараахь хүснэгтээс үзнэ үү.

Сүүлийн 10 жилд жил бүр дунджаар гурван улс цаазаар авах ялыг хуульдаа болон жирийн хэргүүдэд халсан бөгөөд баримтын төгсгөлд 1976 оноос цаазаар авах ялыг халсан орнуудын жагсаалтыг орууллаа.

1. Áçõ ɔ̄ ðèèéí äýì ò õýðãççäýä òàèñàí î ðí óáä

Дараахь орнууд хуульдаа оààçààð àààð ÿèù ã öýðãççäýä òàèñàí.

Õí à:èèñí í çæéí óòää: **Date (A)** = áçõ ɔ̄ ðèèéí äýì ò õýðãççäýä òàèñàí î í; **Date (AO)** = æèðèéí õýðãççäýä òàèñàí î í; **Date (last ex.)** = òàí æéí ñççä äçéöýòäýè ÿáóóèñàí î í; **K** = ì ýäýääýæáàéää ñççèéí äçéöýòäýè ÿáóóèñàí î í; **Ind.** = óñääàð òì äè î ñí î ñ òí èð äçéöýòäýè ÿáóóèäääçé.

Country	Date (A)	Date (AO)	Date (last ex.)
ALBANIA	2007	2000	
ANDORRA	1990		1943
ANGOLA	1992		
ARGENTINA	2008	1984	
ARMENIA	2003		
AUSTRALIA	1985	1984	1967
AUSTRIA	1968	1950	1950
AZERBAIJAN	1998		1993
BELGIUM	1996		1950
BHUTAN	2004		1964K
BOSNIA-HERZEGOVINA	2001	1997	
BULGARIA	1998		1989
CAMBODIA	1989		
CANADA	1998	1976	1962
CAPE VERDE	1981		1835
COLOMBIA	1910		1909
COOK ISLANDS	2007		
COSTA RICA	1877		
COTE D'IVOIRE	2000		
CROATIA	1990		1987
CYPRUS	2002	1983	1962
CZECH REPUBLIC	1990		
DENMARK	1978	1933	1950
DJIBOUTI	1995		Ind.
DOMINICAN REPUBLIC	1966		
ECUADOR	1906		
ESTONIA	1998		1991
FINLAND	1972	1949	1944
FRANCE	1981		1977
GEORGIA	1997		1994K
GERMANY	1987		

Country	Date (A)	Date (AO)	Date (last ex.)
GREECE	2004	1993	1972
GUINEA-BISSAU	1993		1986K
HAITI	1987		1972K
HOLY SEE	1969		
HONDURAS	1956		1940
HUNGARY	1990		1988
ICELAND	1928		1830
IRELAND	1990		1954
ITALY	1994	1947	1947
KIRIBATI			Ind.
LIECHTENSTEIN	1987		1785
LITHUANIA	1998		1995
LUXEMBOURG	1979		1949
MACEDONIA	1991		
MALTA	2000	1971	1943
MARSHALL ISLANDS			Ind.
MAURITIUS	1995		1987
MEXICO	2005		1937
MICRONESIA			Ind.
MOLDOVA	1995		
MONACO	1962		1847
MONTENEGRO	2002		
MOZAMBIQUE	1990		1986
NAMIBIA	1990		1988K
NEPAL	1997	1990	1979
NETHERLANDS	1982	1870	1952
NEW ZEALAND	1989	1961	1957
NICARAGUA	1979		1930
NIUE			
NORWAY	1979	1905	1948
PALAU			
PANAMA	1922		1903K
PARAGUAY	1992		1928

Country	Date (A)	Date (AO)	Date (last ex.)
PHILIPPINES	2006 (1987)		2000
POLAND	1997		1988
PORTUGAL	1976	1867	1849K
ROMANIA	1989		1989
RWANDA	2007		1998
SAMOA	2004		Ind.
SAN MARINO	1865	1848	1468K
SAO TOME AND PRINCIPE	1990		Ind.
SENEGAL	2004		1967
SERBIA(including KOSOVO)	2002		1992
SEYCHELLES	1993		Ind.
SLOVAKIA	1990		
SLOVENIA	1989		
SOLOMON ISLANDS		1966	Ind.
SOUTH AFRICA	1997	1995	1991
SPAIN	1995	1978	1975
SWEDEN	1972	1921	1910
SWITZERLAND	1992	1942	1944
TIMOR-LESTE	1999		
TURKEY	2004	2002	1984
TURKMENISTAN	1999		
TUVALU			Ind.
UKRAINE	1999		
UNITED KINGDOM	1998	1973	1964
URUGUAY	1907		
UZBEKISTAN	2008		2005
VANUATU			Ind.
VENEZUELA	1863		

Country	Date (last ex.)
CAMEROON	1997
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC	1981
CONGO (Republic of)	1982
ERITREA	1989
GABON	1981
GAMBIA	1981
GHANA	1993
GRENADA	1978
KENYA	1987
LAOS	1989
LIBERIA	2000
MADAGASCAR	1958K
MALAWI	1992
MALDIVES	1952K
MALI	1980
MAURITANIA	1987
MOROCCO	1993
MYANMAR	1980s
NAURU	Ind.
NIGER	1976K
PAPUA NEW GUINEA	1950
RUSSIAN FEDERATION ¹	1999
SOUTH KOREA	1997
SRI LANKA	1976
SURINAME	1982
SWAZILAND	1983
TAJIKISTAN	2004
TANZANIA	1995
TOGO	1978
TONGA	1982

¹ ОХУ нь 1996 оны найман сард цаазаар авах ялын гүйцэтгэлд мораториум тогтоосон боловч 1996-1999 оны хооронд Чечень улсад цаазаар авах ял гүйцэтгэсэн байна.

Country	Date (last ex.)
TUNISIA	1991
ZAMBIA	1997

4. Õýðýæýæ á à é ã à à î ð í ó á

Дараахь улс орон, āàçàð í ò ãóóāāā òāàçààð āāā ò ýëù ā õýðýæýæ á à é í à

Afghanistan, Antigua and Barbuda, Bahamas, Bahrain, Bangladesh, Barbados, Belarus, Belize, Botswana, Burundi, Chad, China, Comoros, Cuba, Democratic Republic of Congo, Dominica, Egypt, Equatorial Guinea, Ethiopia, Guatemala, Guinea, Guyana, India, Indonesia, Iran, Iraq, Jamaica, Japan, Jordan, Kuwait, Lebanon, Lesotho, Libya, Malaysia, Mongolia, Nigeria, North Korea, Oman, Pakistan, Palestinian Authority, Qatar, Saint Kitts and Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Saudi Arabia, Sierra Leone, Singapore, Somalia, Sudan, Syria, Taiwan, Thailand, Trinidad And Tobago, Uganda, United Arab Emirates, United States Of America, Viet Nam, Yemen, Zimbabwe

5. 1976 î í î î ñ õ î é ø ò à à ç à à ð à à à ò ý ë ù ā ò à è ñ à í î ð í ó á

1976: **Ì Í ÐÒÓÀÀÈ** á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1978: **DENMARK** á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1979: **LUXEMBOURG, NICARAGUA** and **NORWAY** á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í . **BRAZIL, FIJI** and **PERU** æ ð è è é í ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1981: **FRANCE** and **CAPE VERDE** á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1982: The **NETHERLANDS** á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1983: **CYPRUS** and **EL SALVADOR** æ ð è è é í ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í

1984: **ARGENTINA** æ ð è è é í ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1985: **AUSTRALIA** á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

1987: **HAITI, LIECHTENSTEIN** and the **GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC** ¹ á ç ò ð ð è è é í ã ý ò ò ý ð ã ç ç ä ý ä ò à è ñ à í .

¹ 1990 î í ä À ð ä ÷ è è ñ à í Æ ã ð ï à í ò è ñ í ù Õ ï é á í í ù Á í Æ ã ð ï à í ò è ñ ò à é í ý ã ñ ý í . 1949 î í ä ò à à ç à à ð à à à ò ý ë ù ā ò à è ñ à í á à é í à .

1989: **CAMBODIA, NEW ZEALAND, ROMANIA and SLOVENIA**² áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1990: **ANDORRA, CROATIA**², the **CZECH AND SLOVAK FEDERAL REPUBLIC**³, **HUNGARY, IRELAND, MOZAMBIQUE, NAMIBIA and SAO TOMÉ AND PRÍ NCIPE** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1992: **ANGOLA, PARAGUAY and SWITZERLAND** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1993: **GUINEA-BISSAU, HONG KONG**⁴ and **SEYCHELLES** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1994: **ITALY** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1995: **DJIBOUTI, MAURITIUS, MOLDOVA and SPAIN** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1996: **BELGIUM** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1997: **GEORGIA, NEPAL, POLAND and SOUTH AFRICA** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí . **BOLIVIA** æðèéí òÿðãçäÿä òàèñàí

1998: **AZERBAIJAN, BULGARIA, CANADA, ESTONIA, LITHUANIA and the UNITED KINGDOM** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

1999: **EAST TIMOR, TURKMENISTAN and UKRAINE** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí . **LATVIA**⁵ æðèéí òÿðãçäÿä òàèñàí .

2000: **ALBANIA**⁶ æðèéí òÿðãçäÿä òàèñàí . **COTE D=IVOIRE and MALTA** áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

2001: **BOSNIA-HERZEGOVINA**⁷ áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí . **CHILE** æðèéí òÿðãçäÿä òàèñàí .

---

² Ñèààÿí áí èí í Õí ðààòí ü Áí Ñþ ÕÕèñ ààèõàà òààçààð àààð ÿèü ãòàèñàí á° ð° ä 1991 í í ä ñàèàí òóñãààðèàãñàí áàéí à.

³ xãõ Ñèí ààèèéí Áí ÕÕí ü 1993 í í ä xãõ, Ñèí ààè ãÿñÿí 2 óèñàà òóàààãñàí áàéí à.

⁴ 1997 í í ä Õí í ã í áí ü Õÿðààüí ì óæáí èñí í ÷ òààçààð àààð ÿèü ãòàèñàí òÿáÿðð áàéí à. .

⁵ 1999 Èàòàèéí ì àðèàì áí ò ÿí òààéààí òààð òààçààð àààð ÿèü ãòàèñàí òóòàé Õçí èè ÿððèéí Áàðí ì èéí Èí í ááí òèéí Ì ðí òí èí è 6-ãñí , ðõí í áàòàèæÿÿ.

⁶ 2000 í í ä Àèááí è óèñí ü ÿí òààéààí òààð òààçààð àààð ÿèü ãòàèñàí òóòàé Õçí èè ÿððèéí Áàðí ì èéí Èí í ááí òèéí Ì ðí òí èí è 6-ãñí , ðõí í áàòàèæÿÿ. 2007 онд цаазаар авах ялыг бүх нөхцөлд халах тухай Протокол № 13-ыг соёрхон баталсан байна.

⁷ 2001 Áí ñí è-Õàððàã àèí à í ü òààçààð àààð ÿèü ãòàèñàí á° òõ° èä òàèàð òóòàé Èðãÿí èè áí èí í Õèñ òð ðèéí ÿððèéí Ì èí í òèññüí Ì àèðüí Õí , ð ààðüí ÿí ÿèò Ì ðí òí èí èü ãààòàèæÿÿ.

2002: **CYPRUS and YUGOSLAVIA (now SERBIA AND MONTENEGRO)**⁹ áçõ òð ðèèéí ãÿì ò òÿðãçäÿä òàèñàí .

2003: **ARMENIA** áçõ 0º ðëëéí ãÿì ò õÿðãççäÿä õàëñàí .

2004: **BHUTAN, GREECE⁸, SAMOA, SENEGAL** and **TURKEY** áçõ 0º ðëëéí ãÿì ò õÿðãççäÿä õàëñàí .

2005: **LIBERIA¹⁰** and **MEXICO** áçõ 0º ðëëéí ãÿì ò õÿðãççäÿä õàëñàí .

2006: **PHILIPPINES** áçõ 0º ðëëéí ãÿì ò õÿðãççäÿä õàëñàí .

2007: **ALBANIA⁶, Cook Islands** and **RWANDA** áçõ 0º ðëëéí ãÿì ò õÿðãççäÿä õàëñàí . **KYRGYZSTAN** æðëéí õÿðãççäÿä õàëñàí .

2008: **Аргентин, Узбекстан** бүх төрлийн гэмт хэргүүдэд халсан.

---

⁸ 2004 î í ù 11 ñàðä Áðàëëéí ï àðëàì áí ò áçõ õÿðãççäÿä õààçààð àààõ ÿëù ãõàëàõ òóðàé Õçí èé Ýððëéí Áàðí ï èéí Ëí í ááí òëéí Ì ðí òí ëí è 13-ù ááààòàëæÿÿ.

⁹ Ì í í òáí áãðí í ù Ñàðàéòÿé í ÿãñÿíí óëñ ááéõáàà 1992 î í ä õààçààð àààõ ÿëù ãõàëæÿÿ. Ì í í òáí áãðí í ù 2006 î í ù 6 ñàðä Ì - Á-ùí áéà áààñàí æø ççí î ðí í áí èæ òóñ î í ù 10 ñàððúí 23-í ä Ëðãÿí èé áí ëí í óëñ 0º ðëéí ÿððëéí òóðàé î ëí í óëñúí Ì àëòúí Õí , ð áàòü Ì ÿí ÿëò Ì ðí òí ëí è ù áñí , ðõí í áàòàëæÿÿ.

¹⁰ Ëëáàð í ù 2005 î í ù 9 ñàððúí 16-í ä Ëðãÿí èé áí ëí í óëñ 0º ðëéí ÿððëéí òóðàé î ëí í óëñúí Ì àëòúí Õí , ð áàòü Ì ÿí ÿëò Ì ðí òí ëí è ù ááààòàëæÿÿ